

Na čijoj je strani Dačić

PIŠE: SLOBODANKA AST

onoga prema kome je „Oluja“ bila samo oslobodilačka operacija i onoga prema kome ona nije bila ništa drugo nego li operacija etničkog čišćenja Srba u Hrvatskoj. Dovođenjem u pitanje tih stereotipa i obrasca „konflikta niskog intenziteta“, kako je dosadašnje odnose hrvatske većine i srpske manjine nazivao predsjednik Josipović, uzdrmana je cijela struktura dosadašnjeg manjinskog političkoga i društvenog predstavnštva u Hrvatskoj, obilježena antipluralizmom i kljintelizmom.

U mjesecima nakon sukoba s Pupovcem, koji je u polemici s predsjednikom, de facto, branio pozicije manjinske nomenklature u Hrvatskoj, uslijedila je Josipovićeve akcija promocije pluralizma u srpskoj manjini. Josipović je podupro nove aktere na manjinskoj sceni i njihove projekte: Zajedničko vijeće općina u Vukovaru i njegovog predsjednika Dragana Crnogorca, s projektom prevladavanja getoizacije srpske djece u školskom sustavu, organizaciju Privrednik i njenog predsjednika Nikolu Lunića, uspješne u stipendiranju srpske omladine u Hrvatskoj, te Srpsku pravoslavnu opštu gimnaziju, a u okviru svog Vijeća za socijalnu pravdu potaknuo je raspravu o položaju srpske povratničke zajednice.

Kad je riječ o odnosima s Beogradom, Zagreb je u neugodnoj situaciji, jer je na njega sve veći pritisak euroatlantskih partnera da napravi nešto i doprine se konsolidaciji odnosa na balkanskom prostoru. Na stolu su, zapravo, dvije inicijative: ona Vesne Pusić o potpori Srbiji u procesu njenog prilagođivanja Europskoj uniji i ona, predsjednika Josipovića, zasnovana na novoj integracijskoj strategiji za srpsku zajednicu u Hrvatskoj, koja može biti izvorom nove regionalne suradnje i impuls suradnji poput one u okviru Igmanске inicijative. Čini se da Beograd nema previše interesa za ove ponude, a zahtjev koji dolazi od premijera Srbije, da dijalog započne liberalizacijom graničnoga režima, i to neposredno prije hrvatskog pristupanja EU i u vrijeme kad se u Briselu čuju zloslutne najave restrikcije liberaliziranog viznog režima za građane Srbije, ne čini se realnim. Dakle, po svemu sudeći, nastavit će se razdoblje hibernacije odnosa.

Posle naslova „Zločinci nas ne puštaju u EU“, izvučenog u nekim agencijskim i novinskim izveštajima posle nedavnog govora premijera Ivice Dačića u selu Dragincu, nedaleko od Loznice, usledili su komentari, optužbe, objašnjenja, uzbuđenja, analize „iz glave“ izgovorenog pasusa od 88 reči... Došlo je, maltene i do međunarodnog skandala. Premijer Dačić je prvo optužio medije da su falsifikovali poruku koju smo svojim ušima čuli na Televiziji B92, tražio je čak i izvinjenje, onda je objasnio potpredsjedniku vlade Aleksandru Vučiću šta je govornik hteo da kaže, da bi na kraju lično odneo original govora na noge nemačkom ambasadoru, što su neki ocenili kao udvorički gest bez presedana.

NACIONALIZACIJA ANTIFAŠIZMA

Ako je naslov i bio prejak (upotrebljena je reč „zločinci“ za one koji su činili genocid i zločine koji su poraženi u dva svetska rata, kako je to rekao Dačić u svom govoru), suština Dačićevih teza je nedvosmislena i ne dovodi u pitanje njegove poruke:

„Odmah posle Drugog svetskog rata oni koji su počinili ovaj zločin su počeli da grade novu Evropu...“

Dačić je u Dragincu, gde je pobijeno 2950 ljudi, krenuo da se sa nekim zemljama EU nadmeće i u broju žrtava:

„U borbi za ljudske vrednosti, za evropske vrednosti Srbija je dala mnogo više nego što su neke druge države koje su veoma lako postale članice Evropske unije i koji dan-danas govore o tome kako Srbiji tamo nije mesto, koji nam svakog dana prete, govore da Srbija treba da prizna nezavisnost Kosova, da treba da nam vrate vize i sve ostalo što ne spada više u domen jedne ozbiljne politike“.

Svojom izjavom u gazimestanskom maniru Dačić nije samo otvoreno aludirao na Nemačku i stavio je na optuženičku klupu, već je falsifikovao istoriju celog regiona. Po njemu, ispađa da su se samo Srbi i Srbija borili protiv fašizma, čak „uvek bili protiv fašizma“ i bili žrtve genocida, a sada „oni koji su činili zlodela“ nastavljaju da Srbima stavljaju prepreke, da postavljaju uslove, a sve sa ciljem da završe ono što

se „započelo u Prvom i Drugom svetskom ratu, a to je da se Srbija što više smanji“.

Srđan Milošević jedan je od retkih istoričara, uz vrlo agilnu koleginicu Dubravku Stojanović, koji se oglasio ovom povodom, dovodi u pitanje interpretiranje istorije od strane premijera Ivica Dačića o tome ko je bio učesnik antifašističke borbe na Balkanu.

„Reč je o nacionalizaciji antifašizma i o nastojanju da se istakne značaj sopstvenog, a umanjiti značaj drugih naroda u borbi protiv fašizma. To je u punoj suprotnosti sa onim što je bila stvarna istorija antifašističke borbe u Jugoslaviji. To je bio jedan internacionalni pokret, jugoslovenski, u kome su učestvovali svi jugoslovenski narodi“, ističe Milošević.

Opominju i reči profesora Vladimira Gligorova iz bečkog Instituta za međunarodne odnose koji je u razgovoru za Radio Slobodna Evropa naglasio da nije slučajno što se u Srbiji problematizuju principi na kojima je stvorena EU. Po njegovim rečima, u intelektualnom podzemlju se često pominje da je EU, ustvari fašistička tvorevina.

NEPOMIRLJIVE ISTORIJE

Nedavno je profesor Oliver Antić, savetnik predsednika Srbije Tomislava Nikolića, siva eminencija njegovog kabineta - samo je tako njegov anonimni 29-godišnji asistent mogao postati ministar pravosudja - izjavio da je pametnije bilo ostati u paktu sa Hitlerom nego boriti se protiv fašizma! Profesor Antić je bio i predsednik odbora za prenos posmrtnih ostataka Pavla Karađorđevića, njegove supruge i sina u crkvu na Oplencu.

Knez Pavle Karađorđević je 25. marta 1941. godine potpisao Trojni pakt o nenapadanju sa Hitlerom. Savetnik današnjeg predsednika Srbije smatra da je proterivanje kneza Pavla iz Srbije „jedna od tragedija srpske istorije... da nije došlo do puča generala Simovića i izlaska Jugoslavije iz Trojnog pakta sačuvali bismo nekoliko miliona Srba, NDH ne bi postojala, a integritet naše zemlje bio bi očuvan... kasnije bi bila uspostavljena parlamentarna monarhija, a danas bi smo bili na nivou Španije, Belgije ili Švedske...“

Na ovu izjavu, otvoreni udar na antifašizam, na same temelje i naše i evropske civilizacije, reaganovanja maltene da nije bilo. Utoliko su značajniji usamljeni glasovi koji su se čuli ovim povodom.

Istoričarka Dubravka Stojanović, ovakve izjave savetnika prvog čoveka države opisuje kao diskurs koji nije nikakva novina. Ona smatra da nova vlada

nastavlja sa revizionističkim diskursom prema istoriji Drugog svetskog rata koji je prevladao posle političkih promena 2000. godine:

„To je slika te demokratske Srbije koja je od tada krenula u rehabilitaciju svih onih koji su bili proglašeni zločincima u Drugom svetskom ratu i to je za mene jedna zastrašujuća logika. To trenutno radi gospodin Antić sa Pavlom Karađorđevićem, to rade i čitave ekipe sa Dražom Mihailovićem i očekujemo da će se to uskoro dešavati i sa Milanom Nedićem. Već prvi udžbenici koji su izašli 2002. godine potpuno su promenili sliku Drugog svetskog rata i za heroja tog rata proglasili Dražu Mihailovića. Od tada je krenula rehabilitacija, traženje kostiju, niz komisija itd. Prema tome, to nikako nije politika koju je počela ova vlada - to je, nažalost, politika koja je počela odmah posle 5. oktobra“, kaže profesorka Stojanović.

Podsetimo, u novembru 2011. godine Viši sud u Beogradu doneo je Rešenje o rehabilitaciji kneza Pavla Karađorđevića, čime je poništena Odluka kojom je u septembru 1945. Državna komisija za utvrđivanje zločina proglasila Pavla za izdajnika i zločinca.

U Rešenju je navedeno da knez Pavle ne snosi praktično nikakvu odgovornost za pristup Jugoslavije Trojnom paktu, budući da nije imao ustavna i zakonska prava da o tome odlučuje i da bilo šta potpisuje.

Istoričar Srđan Milošević ukazuje na to da su ovakvim interpretacijama najgrublje zanemarene nepobitne istorijske činjenice da je u donošenju te odluke, prema svim istorijskim izvorima, kneževa uloga bila zapravo ključna, bez obzira na njegove ustavne i zakonske nadležnosti. Ovaj istoričar podseća da se u jednom iskazu kojim se potkrepljuje zahtev za rehabilitaciju kneza Pavla, navodi da bi svako razuman u tim istorijskim okolnostima postupio na način kako je to učinio Pavle Karađorđević - dakle, potpisao pakt sa Hitlerom.

Državni udar generala Dušana Simovića, 27. marta, dva dana po potpisivanju Trojnog pakta, u postoktobarskoj Srbiji proglašava se za nerazuman i samoubilački čin, kaže Dubravka Stojanović i dodaje da oni koji danas slave kneza Pavla smatraju da srpskih žrtava ne bi bilo da je Pakt koji je on potpisao ostao na snazi. A poznato je da su mnoge zemlje koje su sa Hitlerom potpisale slične ugovore o nenapadanju, uključujući SSSR, napadnute.

Profesorka Stojanović naglašava da se uopšte ne pominju tajne note uz ugovor o pristupanju Trojnom paktu, kojima je bilo dogovoreno da preko

NOVI PRAZNIK I NOVI PREDSEDNIK

Ove godine je prvi put posle petooktobarskih promena predsednik Srbije položio cveće na spomen groblju Oslobođiocima Beograda. Taj gest je napravio Tomislav Nikolić. Iznenadjujuće i neočekivano. Da li sasvim neočekivano? Možda je razlog odavanja počasti našim palim borcima zapravo samo kolatarna korist Nikolićeve velike privrženosti specijalnim vezama sa Rusijom? Zar nije svojevremeno predlagao da postanemo ruska gubernija? Indikativno je da su svoje ulice pre dobili (zapravo povratili) komandanti sovjetske armije koja je učestvovala u bitkama za oslobođenje Beograda, nego naši heroji Koča Popović i Peko Dapčević!? Ali, razmišlja se da i oni dobiju ulice, reče ovom prilikom Aleksandar Antić,

predsednik Skupštine Beograda. U Kragujevcu je „Veliki školski čas“ u Šumaricama prvi put održan u sklopu novog nacionalnog praznika Dana sećanja na srpske žrtve u Drugom svetskom ratu. Ovaj praznik je ustanovljen prošle godine, odlukom Narodne skupštine Srbije. Možda bi trebalo da Kragujevčani razmisle da li slika Milana Nedića treba da visi na zidu u onoj kragujevačkoj gimnaziji iz koje su djaci i profesori izvedeni na streljanje. Podsetimo, Nedić je bio predsednik vlade po Hitlerovom blagoslovu u vreme okupacije, takođe i u vreme kada je izvršeno masovno ubistvo u tom istom gradu.

I sam naziv novog praznika je diskutabilan, još jedna potvrda preovladjujućeg revizionističkog diskursa u istoriji, još jedan nepomirljivi amalgam fašizma i antifašizma i nacionalizacije anti-fašizma i stradanja.

teritorije Jugoslavije prolaze nacističke trupe, podrazumevalo se, na putu za Grčku i dalje. Uopšte se ne pominje ni činjenica da je pristupanjem Trojnom paktu Jugoslaviji obećan izlazak na Egejsko more i luka Solun!

„Dakle, tu se nije radilo samo o tome da smo mogli spasiti naše živote, kao što hoće da kaže gospodin Antić, već i o tome da ćemo dobiti teritorijalno proširenje zahvaljujući Hitleru. To je, prema tome, jedna izjava zbog koje bi svako društvo moralo da bude vrlo zabrinuto“, ocenjuje Dubravka Stojanović.

Neverovatno je da u našim medijima, a o stručnim krugovima i da ne govorimo, ova izjava profesora Olivera Antića nije dobila maltene nikakav komentar. Da nije Radija Slobodna Evropa ne bi smo čuli ni ova reagovala.

Da li se sve može objašnjavati činjenicom da je ovakav revizionistički istorijski diskurs, već postao ideološki *mainstream*. Nove „demokratske“ vlasti su istorijski neodgovorno i sramno, površno, kalkulantski, olako krenule u rehabilitacije, pomirenja, kratko rečeno u izjednačavanje fašizma i antifašizma. Svakako da veliku odgovornost za to snosi i prethodna vlast: koalicija DS-SPS bila je krunisana i nemoralnim, ljigavim sporazumom o pomirenju, o „dva bola“, kojim je olako pređeno preko Miloševićevog nasleđa, ratova i stradanja stotina hiljada ljudi, strašne hipoteke crveno-crne koalicije devedesetih.

I donekle je logično da smo došli do ceremonije na Oplencu koja se pretvorila u prvorazredni medijski

dogadjaj, u bajkovitu porodičnu sagu o princezama i kneževima, o porodičnom pomirenju zavedenih Karađorđevića, o pobedi parvde. Na nekad uglednoj TV stanici B92 bila je to prva vest u udarnom dnevniku, u Politici je na pet stubaca obnarodovano da knez Pavle od juče počiva na Oplencu. U svom govoru na Oplencu predsednik Srbije Tomislav Nikolić je rekao: „Srbija odužuje jedan od najtežih dugova“!

U svim medijima slična intonacija, ni reči o potpisivanju pakta sa Hitlerom, o 27. martu, o puču, napuštanju Jugoslavije Pavla Karađorđevića u martu 1941.

Istog dana kad je uz najviše državne počasti održana ceremonija na Oplencu, održana je i komemoracija u Jajincima, gde je tokom Drugog svetskog rata streljano između 68.000 i 80.000 ljudi koji su tu dovođeni iz logora na Starom sajmištu, Banjice, iz Topovskih šupa i Milišićeve ciglane. Tu su stradali Jevreji, Romi, komunisti, intelektualci, rodoljubi koji nisu prihvatili vlast okupatora i domaćih kvisinga, njihovi bliski srodnici ili simpatizeri, žene i deca.

U Politici, na istoj strani, gde je događaj dana to što knez Pavle „od juče“ počiva u Srbiji, na četiri puta manjem prostoru, štura vest „Komemoracija u Jajincima“. Najstariji list na Balkanu nije izuzetak, u većini elektronskih i štampanih medija Karađorđevići su bili prva vest, mnogo važnija od komemoracije u Jajincima.

Dr Branka Prpa, za čijeg mandata je Istorijski arhiv Beograda izdao izvanredno dokumentovanu i

potresnu monografiju „Logor Banjica“, u više navrata je naglašavala da je Beograd bio jedinstven grad u Evropi: na svojoj teritoriji je imao četiri logora, četiri fabrike smrti. Tu su bili zatočeni gotovo svi Jevreji iz Srbije. Sa izuzetnom efikasnošću, za samo nekoliko meseci, oni su pobijeni i okupacione vlasti su poslale izveštaj da je Srbija „Judenfrei“.

Čudovišne zločine koji su počinjeni u prošlosti, nažalost, decenijama prati ravnodušnost živih. Da li zato što ne znaju ili zato što ne saosećaju? Povelja je već pisala da je spomen-groblje u Jajincima bilo pretvoreno u izletišta za fudbal i roštiljanje...

U Jajincima su sahranjene u masovnim grobnicama žrtve Trećeg rajha, dakle, između ostalih, i politički protivnici knaza Pavla.

Predsednik Srbije Tomislav Nikolić sa Oplenca je stigao i u Jajince da pošalje poruku da je Srbija demokratska zemlja, okrenuta pomirenju i snaženju zajedničkog života „sa onima od kojih smo stradali i sa onima koji su stradali od pojedinaca iz našeg naroda“.

Dakle, ovog oktobra u Srbiji se slave dve nepomirljive istorije: ideologija fašizma i poštovaoci Trećeg rajha i žrtve Trećeg rajha, politički protivnici kneza Pavla, oni koji nisu verovali u pakt sa Hitlerom. Ukratko, kako to gorko zaključuje Dubravka Stojanović: „Ova vlast poručuje da su i fašizam i antifašizam podjednako dobri, da je samo važno da mi u tome što bolje prođemo i da za taj cilj nećemo birati sredstva ni stranu istorije na kojoj ćemo se naći. Zato možemo da kažemo da je 6. oktobra 2012. godine još jednom postalo jasno da Srbija pouzdano i čvrsto korača na pogrešnoj strani istorije“.

POLITIČKI POENI

Postoktobarsko tumaranje naših takozvanih demokratskih vlasti u svim oblastima, pa i kroz najnoviju istoriju, odavno pokazuje da Srbija ne zna na čijoj je strani, da li fašizma ili antifašizma, da nije bilo volje da se suoči sa prošlošću i da sada „čvrsto korača na pogrešnoj strani istorije“: Helsinška povelja je više puta pisala da se ova zemlja ispisuje iz društva pobjednika u Drugom svetskom ratu, da nas nije bilo na velikim svetskim proslavama pobjede nad fašizmom, da javnost čuti na to što nadležni nemilosrdno brišu ulice sa imenima heroja koji su pali u borbi protiv fašizma, da se i u udžbenicima falsifikuje istorija, da u zvaničnim institucijama republičke i gradske vlade vise slike saradnika okupatora Milana Nedića i Dragog Jovanovića, upravnika grada Beograda, upravnika i Banjičkog logora, čoveka koji je i lično ubijao.

Premijer Ivica Dačić odavno učestvuje u vlasti i indikativno je da on i njegova partija do sada nikad nisu digli glas protiv ovog istorijskog cunamija, revizije istorije koja skupštinskom odlukom izjednačava partizane i četnike. Ni u mnogim drugim prilikama Dačić i socijalisti nisu isticali ulogu ovog naroda u borbi protiv fašizma. Izbrisane ulice, srušeni spomenici, zapuštena groblja zaista svedoče o „našim zaboravljenim žrtvama fašizma“, kako je rekao Dačić u Dragincu i strogo poručio:

„Ja tražim od cele Srbije da više poštuje svoje žrtve koje je dala u borbi za slobodu... da ne dozvolimo nekim zemljama da izvrše reviziju događaja...“ Na premijeru Dačiću i njegovim socijalistima koji sede u vlasti u raznim koalicijama duže od 10 godina je da odgovore na čijoj su strani. I oni su itekako krivi za reviziju istorije, za zaborav koji je prekrilo ne samo one koji su pali u borbi protiv fašizma već i žrtve fašizma. Čutanjem i nečinjenjem se očigledno koalicioni kapacitet najsigurnije čuvao.

Ova poslednja „filipika“ Ivica Dačića jedna je u nizu izjava predstavnika novih vlasti koje nas vraćaju u zapaljivu retoriku naših 10 krvavih godina, ali i sistem vrednosti godina zapleta, ratova, stradanja. Predsednik Srbije Nikolić daje poražavajuće izjave da je Vukovar srpski grad, da u Srebrenici nije bilo genocida, Dačić je u više navrata govorio o deobi Kosova. Da ne govorimo o upotrebi uličnog žargona i ciničnom komentaranju evropskog stava o Paradi ponosa...

Istovremeno, vlast je svesna da nosi hipoteku učešća u ratovima devedesetih i pokušava verbalno da uveri svet u svoju evropsku orijentaciju.

Utoliko je očiglednije da je Dačićeva hladnoratovska retorika sračunata na dobijanje političkih poena kod domaće publike, ali možda, što je još važnije, to je poruka Evropi da Srbija zapravo i ne želi u Evropu, kako ocenjuju neki ugledni analitičari (Vladimir Gligorov). Naravno, tu je i poruka predsednika Srbije da nam se baš i ne žuri da krenemo na taj evropski put.

Okretanje „patriotizmu“ se već jednom, početkom devedestih, pokazalo kao lakši put kad nema ni programa, ni strategije. Uzbuna oko sintagme o „integritetu Kosova“ je samo izgovor. A odluka je već doneta. I tako, Srbija je sad napravila pun krug, opet smo tamo gde smo bili početkom devedesetih.